

El violí d'Auschwitz, de Maria Àngels Anglada

11.1. Sintetitzo cada capítol en un paràgraf de tres a cinc ratlles.

I. En un concert a Cracòvia, a en Climent li va cridar l'atenció el violí d'una solista. La Regina i ell van començar una amistat. La Regina, a través de la Gerda va fer-li arribar unes fotocòpies perquè entengués la seva història.

II. En Daniel acaba de sortir de la cel·la d'arrest. Treballa a casa del comandant i això li proporciona certs avantatges respecte als altres. Com cada nit enyorant els privilegis de la antiga vida, un amic li fa saber que la seva núvia és viva i està bé, i que la seva cosina Regina també.

III. En una festa organitzada pel comandant, un dels músics, Bronislaw, toca malament perquè el violí està en mal estat. En Daniel, que és luthier, s'ofereix a arreglar-lo. Treballa durant tota la nit i el resultat és aprovat per Herr Sturmbannführer. Al dia següent el músic explica els experiments que Rasher fa amb els presos.

IV. En Daniel està construint un violí que el comandant li ha encomanat. Se li ha proporcionat bon material, tot el que necessita. No sap, però, quan de temps té per acabar-lo. El comandant i Rasher visiten el luthier sense cap conseqüència.

V. Al camp de concentració es realitza una selecció per a separar als presos malalts dels sans. Als primers se'ls matarà en o durà a d'altres camps d'extermini per a ser eliminats.

VI. Es vesteix bé a uns pocs presoners, entre ells en Daniel, per a fotografiar-los somrient, semblant ser feliços i estar allà per pròpia voluntat. Més tard arriben camions plens de gent per a omplir els vuits dels malalts assassinats.

VII. En Daniel acaba el violí i el lliura penat. A fet la feina, però no sap si dins el termini i per tant si ara ell és propietat d'en Rasher o del comandant. Sembla que ha guanyat el comandant, i que a ell li donen la opció d'abandonar el Camp dels Tres Rius.

VIII. En Climent s'assabenta que en Daniel ha sobreviscut a la barbàrie de l'holocaust i que la Regina és la seva filla adoptiva.

11.2. Respon aquestes preguntes i argumenta'n la resposta:

- Té la novel·la un plantejament, nus i desenllaç? En cas afirmatiu, assenyalala's.

No, perquè no és la narració d'un fet o d'uns fets encadenats, sinó que explica aleatòriament diferents esdeveniments i fets fins i tot en diferents moments de la història.

- Els personatges de la novel·la són tots de la mateixa generació?

No, no ho són, ja que han nascut en diferents èpoques, són de diferents edats.

- Quin creus que és el fil conductor de la novel·la

El fil conductor de la novel·la és sens dubte el violí, ja que tot és al seu voltant, tant en el moment més actual de la novel·la com en quant a la vida d'en Daniel.

- Quines són la data més antiga i la més moderna que apareixen en la novel·la?

La més moderna és el febrer de 1993 i la més antiga el desembre de 1941.

- Et sembla que es fa servir la tècnica de l'analepsi? Per què? Posa algun exemple del seu ús.

Analepsi: Maniobra narrativa que consisteix a contar o evocar un fet o esdeveniment que ha passat en un moment anterior al punt de la història en que és el lector, és a dir, en contar ara allò que ha passat abans.

Diria que si tenim com a punt de referència de temps el concert a Cracòvia, podem dir que tota la història d'en Daniel és exposada usant l'analepsi; però, si tenim situat al lector en l'època d'en Daniel, els records de com treballava o li feien el dinar abans d'estar al Camp dels Tres Rius serien els fets contats emprant l'analepsi.

11.3. La novel·la està plantejada com una història real que arriba del protagonista a l'autora a través d'alguns personatges que actuen d'intermediaris. Per tal de reconstruir aquest procés, respon a les preguntes següents:

- A qui explica la història de la seva vida en Daniel?

A la Regina.

- Qui escriu la història en un anglès aproximat?

La Regina.

- Qui dóna unes fotocòpies dels papers a la Gerda?

La Regina.

- Qui llegeix aquestes fotocòpies?

Tant la Gerda com en Climent.

- Qui vol fer arribar les fotocòpies a l'autora, a l'Àngels?

En Climent.

- Qui descobreix que en Daniel va sobreviure al camp de concentració, cap a la fi de la novel·la? Qui li ho explica?

En Climent descobreix que en Daniel va sobreviure perquè la Regina li ho explica.

- En quin moment arriba la història als lectors?

Mentre algú llegeix les fotocòpies.

11.4. La construcció dels camps d'extermini tenia diferents objectius, un dels quals era proporcionar mà d'obra barata a les indústries d'armament alemanyes. Fes una llista de les feines que eren encarregades als presoners i que esmenta M. Àngels Anglada.

- l'hivernacle
- arregles a la casa del Comandant
- fusteria

- taller de roba (cosir i rentar)
- picar pedra
- reparacions de vehicles, fàbriques d'armes, de planxes d'avió i ascensors per a tancs.

11.5. Des del moment que el comandant del camp encarrega a en Daniel la construcció del violí, la seva vida dins el camp canvia. Explica en quins aspectes es diferencia de la dels altres condemnats.

Mentre que els altres condemnats corrien el risc de ser morts, assassinats, en qualsevol moment, el luthier, tenia la vida assegurada com a mínim fins que acabés l'encàrrec.

En Daniel, doncs, treballa per sobreviure, si més no, sembla més feliç fent el violí, ja que luthier és el seu ofici i el que li agrada.

També té l'avantatge de que els seus vigilants no el maltracten físicament, perquè sinó no podria fer la seva feina amb prou eficàcia.

11.6. La autora fa palesa la fam que pateixen els deportats als camps de concentració en molts moments de la novel·la mitjançant petits detalls. Recorda, per exemple, les pomes que arriben a mans de Daniel (capítols II i III). Rellegeix-ne els fragments i analitza de quins recursos literaris se serveix M. Àngels Anglada per fer més vívid el sentiment del protagonista. Busca'n altres exemples i comenta'ls.

tres pomes d'or que rodolaren pel terra amb una riallada sonora

Sense remor al fregà amb un drap del taller i se la va menjar amb àvides mossegades.

11.7. Una de les sensacions més intenses que tenen els personatges és la por. En la novel·la aquest sentiment apareix molt sovint. Quins passatges t'han impactat més?

Els fragments que t'han impactat més són en els que deixen clar que els presos saben bé que passa si es posen malalts, però tot i això amaguen la por i es mostren freds.

També m'han donat que pensar les escenes en que els condemnats no saben com reaccionar davant de l'amenaça o la simple mirada del Comandant o un vigilant, perquè saben a que s'exposen i no gosen reaccionar.

Per altra banda, és molt cru el que en Rasher fa amb els joves que encara no han perdut totalment la salut, amb el pretext que estudia per veure fins a quin punt podria sotmetre els soldats de l'exèrcit, quan en realitat el que fa és gaudir deixant els pobres jueus dins de banyeres coberts per aigua a 40C. No fa més que actuar amb traïdoria i nocturnitat.

11.8. La referència als ulls o a la mirada és molt important en tota l'obra per definir els personatges. O per reflectir les emocions i sentiments. Busca'n exemples. Un personatge és, fins i tot, definit només pels seus ulls. Qui és? Aquesta definició és coherent amb la seva actuació. Justifica la teva resposta.

Es defineix a un metge com a home d'ulls grisos i freds com l'acer, i sí, té relació amb la seva forma d'actuar, doncs no vacil·lava mai a donar el vist-i-plau per a donar una pellissa a un pres.

Em sona algú més endavant a qui es defineix només pels ulls, o la mirada, però potser m'estic confonent.

11.9. Després de llegir la novel·la, podem fer-nos una idea de com són els personatges. D'acord amb la imatge que en tens, fes una descripció física i psicològica de Daniel, el Comandant i Bronislaw.

El Daniel sembla un home jove, d'uns vint-i-vuit o trenta anys, escanyolit, no molt alt i de cabells llargs dintre dels curts, i llisos. També té l'aparença de ser una persona meticulosa, perfeccionista, tranquil·la i calculadora, per la seva professió, segurament.

En Bronislaw té tota la pinta d'estar dins dels quaranta, ser més corpulent que el Daniel, però no molt, moreno i amb grans entrades. Sembla una persona d'aquestes que s'assabenten de tot, però no gaire conscient, no passa desapercebut.

El Comandant, ha de ser un home alt, d'espatlles amples, amb la cara afaitada i el cabell curt, no afaitat. Amant de la música i el vi, no dubta a matar a la gent ni a donar una oportunitat, faci el que faci ho fa sense pensar-ho dos cops. Un inconscient, ambiciós i capritxós.

11.10. Explica el títol de la novel·la i la simbologia que representa.

El títol fa relació a l'element al voltant del qual gira tota la història, i a la situació en que està basada la part central de l'obra, als camps de concentració, i que millor que posar-li el nom d'un de conegut i temut per tothom.

Per a mi el violí simbolitza la musicalitat, el vocabulari poètic emprat per M. Àngels Anglada, la suavitat amb que la història transcorre .

D'altra banda, Auschwitz representa el major dels temors de la humanitat, la por en la seva plenitud, és el fantasma, encara viu de l'holocaust.

11.11. Escriu una carta a un dels personatges de la novel·la. Escull primer si l'escrius a un dels internats en el camp o a un alemany i pensa què li diries en cada cas.

Estimat Daniel,

T'escric, ara que tinc un moment, sent conscient que segurament no rebràs aquesta carta, però tot i així necessito dir-te un parell de coses.

Per començar la Regina està perfectament, sana i alegre, sort que és petita i no s'adona del que passa per aquí. Està realment maquíssima, fins i tot ha començat a anar a l'escola i s'ho passa d'allò més bé amb els nens i les nenes, tot el dia jugant. Li hem comprat una bicicleta, amb rodetes, és clar, però de moment no se li dona gaire bé.

L'altra cosa que volia comentar-te és que hem rebut notícies de l'Eva, i està perfectament, dintre del que es pot esperar. No sé si ja ho saps, però està treballant en una fàbrica on l'amo és un d'aquests que fa el possible per mantenir vius els presos. Ens diu que t'enyora molt, sobretot perquè no sap ni on ets ni si ets viu, i això de no saber ja saps que li senta fatal.

Intentarem escriure l'Eva per dir-li que estàs viu i que ets al Camp dels Tres Rius.

Res més, de moment, esperem que rebis la carta, que si pots contestis, tot i que no crec que us deixin fer aquestes coses.

Records dels que et cuiden la Regina.